

گروه لورنتز و نمایش های آن

وحید کریمی پور- دانشکده فیزیک - دانشگاه صنعتی شریف

۲۸ آبان ۱۳۹۶

۱ مقدمه

همانطور که در درس های پیشین گفتیم یکی از خاستگاه های مهم نظریه میدان کوانتومی نیاز به هماهنگ کردن نسبت خاص با مکانیک کوانتومی است. این هماهنگ کردن نخست به تعمیم معادله شرودینگر به معادله کلاین گوردون و دیراک منجر شد و سپس برای رفع اشکالاتی که این دو معادله در خود داشتند منجر به ابداع میدان های کوانتومی نسبیتی شد. در دو درس آینده ما به معرفی معادله کلاین گوردون و معادله دیراک خواهیم پرداخت. قبل از آن لازم است که با گروه لورنتز و نمایش های آن به اختصار آشنا شویم.

۲ گروه لورنتز

در یک فضا زمان $d + 1$ بعدی، بردار فضا زمان به صورت زیر است:

$$x^\mu = (x^0, x^1, x^2, x^3, \dots, x^d) \equiv (ct, x, y, \dots, z) \quad (1)$$

متریک فضا زمان نیز به صورت زیر است:

$$\eta_{\mu\nu} = \text{diagonal}(1, -1, -1, \dots, -1) \quad (2)$$

اندازه یک چاربردار در فضای مینکوسکوی به صورت زیر تعریف می شود و همواره وقتی صحبت از اندازه می کنیم منظور ما همین نوع اندازه است:

$$x^\mu x_\mu = \eta_{\mu\nu} x^\mu x^\nu = c^2 t^2 - x^2 - y^2 - \dots - z^2. \quad (3)$$

اغلب اوقات ضریب c را برابر با یک می گیریم. معکوس این متریک نیز همین شکل را دارد:

$$\eta^{\mu\nu} = \text{diagonal}(1, -1, -1, \dots - 1) \quad (4)$$

داریم:

$$\eta^{\mu,\nu} \eta_{\nu,\alpha} = \delta_\alpha^\mu. \quad (5)$$

با این متریک می توان اندیس ها را پایین و بالا برد:

$$x_\mu = \eta_{\mu\nu} x^\nu = (ct, -x, -y, \dots - z) = (x_0, x_1, x_2, \dots x_3). \quad (6)$$

هم چنین داریم:

$$\partial_\mu := \frac{\partial}{\partial x^\mu}, \quad \partial^\mu = \frac{\partial}{\partial x_\mu}. \quad (7)$$

تبدیل لورنتز

$$x^\mu \longrightarrow x'^\mu \longrightarrow \Lambda^\mu{}_\nu x^\nu \quad (8)$$

تبدیلی است که اندازه نسبیتی چاربردار ها را حفظ می کند، یعنی

$$x'^\mu x'_\mu = x^\mu x_\mu \quad (9)$$

که از آن نتیجه می گیریم

$$\Lambda^\mu{}_\alpha x^\alpha \Lambda^\mu{}_\beta x^\beta = \eta_{\alpha\beta} x^\alpha x^\beta \quad (10)$$

و یا

$$\Lambda^\mu_\alpha \Lambda^\mu_\beta = \eta_{\alpha\beta}. \quad (11)$$

هر ماتریسی که در شرط بالا صدق کند یک تبدیل لورنتز را نشان می دهد.

هرگاه تبدیل را به شکل ماتریسی نشان دهیم روابط بالا به شکل فشرده زیر در می آیند:

$$x' = \Lambda x, \quad x'^T \eta x' = x^T \eta x, \quad \Lambda^T \eta \Lambda = \eta. \quad (12)$$

بنابراین می توانیم بگوییم که هر ماتریسی که در شرط

$$\Lambda^T \eta \Lambda = \eta \quad (13)$$

صدق کند یک تبدیل لورنتز است.

■ الف: نشان دهید که مجموعه تبدیلات لورنتز تشکیل یک گروه می دهند.

■ تمرین: الف: ثابت کنید که در فضا زمان $1 + 1$ بعدی هر تبدیل لورنتز را می توان به صورت زیر نوشت:

$$\Lambda = \begin{pmatrix} \cosh \theta & \sinh \theta \\ \sin \theta & \cosh \theta \end{pmatrix} \quad (14)$$

پارامتر θ را بر حسب سرعت بین دو دستگاه بنویسید. این تبدیل را به صورت آشنایی که در درس نسبیت خوانده اید در آورید.

ب: نشان دهید که سه نوع تبدیل دیگر لورنتز به شکل زیر نیز وجود دارد:

$$\Lambda = \begin{pmatrix} -\cosh \theta & -\sinh \theta \\ \sin \theta & \cosh \theta \end{pmatrix} \quad \Lambda = \begin{pmatrix} \cosh \theta & \sinh \theta \\ -\sin \theta & -\cosh \theta \end{pmatrix} \quad \Lambda = \begin{pmatrix} -\cosh \theta & -\sinh \theta \\ -\sin \theta & -\cosh \theta \end{pmatrix}. \quad (15)$$

هرکدام از این تبدیلات از ضرب یک یا هر دوی ماتریس های زیر در ماتریس تبدیل لورنتز (14) بدست می آیند:

$$T = \begin{pmatrix} -1 & \\ & 1 \end{pmatrix} \quad \pi = \begin{pmatrix} 1 & \\ & -1 \end{pmatrix}. \quad (16)$$

معنای این تبدیلات را مشخص کنید. نشان دهید که تبدیل (۱۴) به صورت زیر نیز قابل نوشتن است:

$$\Lambda = \begin{pmatrix} \cosh \theta & \sinh \theta \\ \sinh \theta & \cosh \theta \end{pmatrix} = e^{\theta \sigma_x}. \quad (17)$$

دقت کنید که در $1+1$ بعد، تنها خیز وجود دارد و دورانی در کار نیست. هم چنین این گروه آبلی است و داریم:

$$\Lambda(\theta)\Lambda(\theta') = \Lambda(\theta + \theta'). \quad (18)$$

تمرین فوق تقریباً تمام آنچیزی را که ما می‌بایست از گروه لورنتز بدانیم به ما می‌آموزد. اکنون به فضازمانی که در آن زندگی می‌کنیم می‌پردازیم و تحقیق در باره فضا-زمان‌های دیگر مثل $1+3$ بعد را بعنوان تمرین به خواننده واگذار می‌کنیم. خواننده خود می‌تواند آنچه را که در بخش بعدی یاد می‌گیرد به فضازمان‌های دلخواه تعمیم دهد.

۱.۲ گروه لورنتز در چهاربعد

دیدیم که هر تبدیل لورنتز در رابطه $\Lambda^t \eta \Lambda = \eta$ صدق می‌کند. اگر از طرفین این رابطه در میانه بگیریم متوجه می‌شویم که $\det \Lambda = \pm 1$. بنابراین گروه لورنتز به دو ناحیه مجزا تقسیم می‌شود که با تغییر پیوسته پارامترها نمی‌توان از یک ناحیه به ناحیه دیگر رفت. حال به یک قید دیگر توجه می‌کنیم. اگر عنصر 00 را برای هر دو طرف رابطه (؟؟) حساب کنیم بدست می‌آوریم:

$$\sum_{\mu=0, \nu=0}^3 \Lambda_{\mu 0} \eta_{\mu\nu} \Lambda_{\nu 0} = 1 \quad (19)$$

حال با استفاده از قطری بودن η و فرم صریح آن در (؟؟) طرف چپ تبدیل می‌شود به

$$\Lambda_{00}^2 = 1 + \Lambda_{10}^2 + \Lambda_{20}^2 + \Lambda_{30}^2. \quad (20)$$

این رابطه نشان می‌دهد که یا $\Lambda_{00} \geq 1$ یا $\Lambda_{00} \leq -1$. بنابراین هرکدام از دو ناحیه قبلی به نوبه خود به دو ناحیه مجزا تقسیم می‌شوند. در نتیجه گروه لورنتز از چهار ناحیه مجزا تشکیل می‌شود، که می‌توان آنها را به شکل زیر نام‌گذاری کرد. دلیل نام‌گذاری $O(1,3)$ نیز این است که این ماتریس‌ها نسبت به متریک $\eta = \text{diagonal}(1, -1, -1, -1)$ متعامد هستند:

$$O(1,3)_+^\dagger = \{ \Lambda \in O(1,3) \mid \det \Lambda = 1, \Lambda_{00} \geq 1 \}$$

$$\begin{aligned}
O(1,3)_{\downarrow}^+ &= \{\Lambda \in O(1,3) \mid \det \Lambda = 1, \Lambda_{00} \leq -1\} \\
O(1,3)_{\uparrow}^- &= \{\Lambda \in O(1,3) \mid \det \Lambda = -1, \Lambda_{00} \geq 1\} \\
O(1,3)_{\downarrow}^- &= \{\Lambda \in O(1,3) \mid \det \Lambda = -1, \Lambda_{00} \geq -1\}.
\end{aligned} \tag{21}$$

مسلم است که از این چهار ناحیه دو ناحیه آخر نمی توانند زیرگروه باشند زیرا دترمینان هر عضو آنها برابر با منهای یک است و هر دو عضوی از آنها که درهم ضرب شود، دترمینان یک خواهد داشت. ناحیه دوم نیز زیرگروه نیست زیرا شامل عنصر واحد نیست. به شرط $\Lambda_{00} \leq -1$ در این ناحیه توجه کنید. تنها ناحیه اول زیرگروه است که آن را گروه تبدیلات ویژه لورنتز می نامیم.^۱

■ تمرین: نشان دهید که از میان نواحی بالا $O(1,3)^+$ یک زیرگروه است. مهم ترین مسئله این است که نشان دهید این قسمت نسبت به عمل ضرب و عمل وارون بسته است.

برای آنکه ساختمان گروه لورنتز را بهتر بشناسیم و از لحاظ فیزیکی نیز معنای تبدیلات این چهار ناحیه را بهتر بفهمیم ماتریس های زیر را در نظر می گیریم.

$$T = \begin{pmatrix} -1 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 1 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 1 \end{pmatrix}, \quad \pi = \begin{pmatrix} 1 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & -1 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & -1 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & -1 \end{pmatrix}. \tag{22}$$

این دو تبدیل هر دو متعلق به گروه لورنتز هستند. T تبدیل وارونی زمان را ایجاد می کند و π تبدیل انعکاس فضایی حول مبداء مختصات فضا را بوجود می آورد. حال اگر $\Lambda \in O(1,3)_{\uparrow}^+$ ، آنگاه براحتی می توان دید که

$$T\Lambda \in O(1,3)_{\downarrow}^-, \quad \pi\Lambda \in O(1,3)_{\uparrow}^-, \quad (\pi T)\Lambda \in O(1,3)_{\downarrow}^-. \tag{23}$$

در نتیجه قسمت های مختلف چهارگانه فوق هم مجموعه های عناصر $\pi T, T, I$ هستند. هرگاه Λ یک تبدیل ویژه لورنتز باشد، آنگاه $T\Lambda$ ، $\pi\Lambda$ و $\pi T\Lambda$ تبدیل هایی هستند که در آن ها Λ با وارونی زمان، انعکاس فضایی حول مبداء و یا هر دو دنبال شده اند. از این به بعد ماتوجه خود را به تبدیلات ویژه لورنتز معطوف می کنیم و غالب اوقات نیز صفت ویژه را برای آنها بکار نمی بریم. این تبدیلات تبدیلاتی هستند که به طور پیوسته

^۱ در بسیاری از موارد منظور از گروه لورنتز همین زیرگروه ویژه است.

به تبدیل همانی I متصل هستند. بهترین کارآن است که تبدیلات بی نهایت کوچک را مطالعه کنیم. هر تبدیلی از این نوع به شکل زیر است:

$$\Lambda \approx I + b \quad (24)$$

که در آن درایه های b کوچکند. شرط (13) در مورد این ماتریس تبدیل می شود به

$$\eta b + b^t \eta = 0. \quad (25)$$

در نتیجه b می بایست به فرم زیر باشد:

$$b = \begin{pmatrix} 0 & \epsilon_1 & \epsilon_2 & \epsilon_3 \\ \epsilon_1 & 0 & -\theta_3 & \theta_2 \\ \epsilon_2 & \theta_3 & 0 & -\theta_1 \\ \epsilon_3 & -\theta_2 & \theta_1 & 0 \end{pmatrix}. \quad (26)$$

می توان این ماتریس را به صورت زیر نوشت:

$$b = \epsilon_1 K_1 + \epsilon_2 K_2 + \epsilon_3 K_3 + \theta_1 J_1 + \theta_2 J_2 + \theta_3 J_3, \quad (27)$$

که در آن

$$K_1 = \begin{pmatrix} 0 & 1 & 0 & 0 \\ 1 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 0 \end{pmatrix}, \quad K_2 = \begin{pmatrix} 0 & 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 0 \\ 1 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 0 \end{pmatrix}, \quad K_3 = \begin{pmatrix} 0 & 0 & 0 & 1 \\ 0 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 0 \\ 1 & 0 & 0 & 0 \end{pmatrix}, \quad (28)$$

و

$$J_1 = \begin{pmatrix} 0 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 1 \\ 0 & 0 & -1 & 0 \end{pmatrix}, \quad J_2 = \begin{pmatrix} 0 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & -1 \\ 0 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 1 & 0 & 0 \end{pmatrix}, \quad J_3 = \begin{pmatrix} 0 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 1 & 0 \\ 0 & -1 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 0 \end{pmatrix}. \quad (29)$$

بدلایلی که بزودی خواهیم دید K ها مولد های خیز و J ها مولد های دوران نامیده می شوند. این که J ها مولد های دوران هستند با توجه به آنکه روی زمان هیچ کاری نمی کنند و هم چنین با توجه به آنچه که در مورد گروه دوران در درس مکانیک کوانتومی مقدماتی دیده ایم واضح است. برای K ها کافی است که بدون نقض کلیت تبدیل زیر را در نظر بگیریم:

$$\Lambda_1 := I + \epsilon K_1. \quad (30)$$

براحتی دیده می شود که Λ_1 نقطه $x = (t, x, y, z)$ از فضا زمان را تبدیل به نقطه $x' = (t', x', y', z')$ می کند که در آن:

$$\begin{aligned} t' &= t + \epsilon x \\ x' &= \epsilon t + x \\ y' &= y \\ z' &= z, \end{aligned} \quad (31)$$

که فرم بی نهایت کوچک یک تبدیل لورنتز در راستای x با پارامتر ϵ و یا سرعت $v = \tanh \epsilon$ است. در واقع یک خیز محدود در راستای x را می توان به شکل زیر بدست آورد:

$$\Lambda = \lim_{N \rightarrow \infty} (I + \frac{\epsilon}{N} K_1)^N = e^{\theta K_1}. \quad (32)$$

در حالت کلی یک تبدیل خیز خالص به شکل زیر است:

$$\Lambda = e^{\epsilon_1 K_1 + \epsilon_2 K_2 + \epsilon_3 K_3} = e^{\epsilon n \cdot K}. \quad (33)$$

این خیز با اندازه ϵ یا سرعت $v = \tanh \epsilon$ و در راستای n است. هم چنین یک دوران خالص به شکل زیر است:

$$\Lambda = e^{\theta_1 J_1 + \theta_2 J_2 + \theta_3 J_3} = e^{\theta n \cdot J}, \quad (34)$$

که در آن θ زاویه دوران و n محور دوران است.

■ تمرین: ماتریس مربوط به یک خیز لورنتز را که با سرعت v و در راستای $(\theta = 30^\circ, \phi = 30^\circ)$ انجام می شود پیدا کنید.

با استفاده از ماتریس های $E_{ij} = |i\rangle\langle j|$ می توانیم مولدها را به صورت ساده زیر بنویسیم:

$$J_i = -\epsilon_{ijk} E_{jk} \quad , \quad K_i = E_{0i} + E_{i0}. \quad (35)$$

در نتیجه می توان به راحتی روابط زیر را ثابت کرد.

■ تمرین: نشان دهید که مولدها در روابط جابجایی زیر صدق می کنند:

$$\begin{aligned} [J_i, J_j] &= \epsilon_{ijk} J_k \\ [J_i, K_j] &= \epsilon_{ijk} K_k \\ [K_i, K_j] &= -\epsilon_{ijk} J_k. \end{aligned} \quad (36)$$

■

حال می خواهیم نمایش جبر لورنتز را پیدا کنیم. به شکل فعلی پیدا کردن نمایش این جبر کار دشواری است. اما می توانیم ترکیب خطی جدیدی از مولدها پیدا کنیم که روابط جابجایی خیلی ساده تری دارند. برای این کار تعریف می کنیم:

$$A_m = \frac{1}{2}(J_m + iK_m) \quad , \quad B_m = \frac{1}{2}(J_m - iK_m) \quad (37)$$

براحتی معلوم می شود که این مولدهای جدید روابط جابجایی زیر را دارند:

$$\begin{aligned} [A_i, A_j] &= \epsilon_{ijk} A_k \\ [B_i, B_j] &= \epsilon_{ijk} B_k \\ [A_i, B_j] &= 0. \end{aligned} \quad (38)$$

این رابطه نشان می دهد که جبر لورنتز مطابق با دو جبر جداگانه $su(2)$ است، یا به عبارت دیگر جبر تبدیلات لورنتز برابر است با $su(2) \oplus su(2)$ و همین امر یافتن نمایش های گروه لورنتز را بسیار ساده می کند. قبل از تفصیل این موضوع با مفهوم نمایش آشنا می شویم.

■ تمرین: یک تبدیل بی نهایت کوچک لورنتز را به صورت زیر در نظر می گیریم:

$$\Lambda = I + \lambda \quad (39)$$

از رابطه

$$\Lambda^\mu{}_\alpha \Lambda^\nu{}_\beta \eta^{\alpha\beta} = \eta^{\mu\nu} \quad (40)$$

نشان دهید که

$$\lambda_{\mu\nu} + \lambda_{\nu\mu} = 0. \quad (41)$$

بنابراین λ یک تانسور کاملاً پادمتقارن است. چنین تانسوری دارای شش پارامتر آزاد است که آن‌ها را با $\omega^{\alpha\beta} = -\omega^{\beta\alpha}$ نشان می‌دهیم. تانسور λ را به صورت زیر بنویسید:

$$\lambda = \omega^{\alpha\beta} L_{\alpha\beta} \quad (42)$$

که در آن $L_{\alpha\beta}$ تانسورهای پادمتقارنی هستند که هیچ پارامتری ندارند. این‌ها مولدهای گروه لورنتز هستند. تعداد این تانسورها 6 تا است زیرا $L_{\alpha\beta} = -L_{\beta\alpha}$. مولفه‌های این تانسورها به صورت زیر هستند:

$$(L_{\alpha\beta})_{\mu\nu} = \eta_{\alpha\mu}\eta_{\beta\nu} - \eta_{\alpha\nu}\eta_{\beta\mu}. \quad (43)$$

الف: رابطه جابجایی $L_{\alpha\beta}$ ‌ها را با هم پیدا کنید.

ب: ربط این مولدها را با مولدهای J_m و K_m که قبلاً پیدا کرده بودیم بدست آورید.

۲.۲ مختصری در باره نمایش‌های گروه لورنتز

در فضا زمان 4 بعدی ماتریس‌های Λ نیز چهاربعدی هستند. در مکانیک کوانتومی اثر تبدیل لورنتز Λ می‌بایست روی یک بردار حالت در یک فضای هیلبرت معین با بعد مشخص اثر کند. این اثر را با ماتریس یکانی $U(\Lambda)$ نشان می‌دهیم. ماتریس U برای آنکه واقعا نشان دهنده تبدیل لورنتز باشد می‌بایست در شرط زیر صدق کند:

$$U(\Lambda)U(\Lambda') = U(\Lambda\Lambda'). \quad (44)$$

در این صورت می‌گوییم که $U(\Lambda)$ یک نمایش از Λ است. بعد $U(\Lambda)$ الزاماً چهار نیست.

■ تمرین: نشان دهید که ماتریس های زیر نمایش هستند:

$$U(\Lambda) = (\Lambda^T)^{-1} \quad (45)$$

$$U(\Lambda) = \Lambda \otimes \Lambda \cdots \otimes \Lambda. \quad (46)$$

وقتی که با یک تبدیل لورنتز Λ از یک دستگاه به دستگاه دیگر می رویم، هر آن چیزی که با ماتریس $U(\Lambda)\Lambda$ تبدیل می شود یک بردار^۲ و هر آنچه که با ماتریس $U(\Lambda) = (\Lambda^T)^{-1}$ تبدیل می شود یک هم-بردار^۳ نامیده می شود. و بالاخره هر آنچه که با ماتریس های $U(\Lambda) = \Lambda \otimes \Lambda \otimes (\Lambda)^{-1T} \otimes \dots$ تبدیل شود، یک تانسور نامیده می شود که اندیس هایش مطابق با جای Λ یا $(\Lambda^{-1})^T$ بالا یا پایین است. به عنوان مثال داریم:

$$x'_\mu = \Lambda_\mu^\nu x_\nu \quad (47)$$

یا

$$\partial'_\mu = \Lambda_\mu^\nu \partial_\nu. \quad (48)$$

یا

$$t'^{\mu\nu} = \Lambda^\mu_\alpha \Lambda^\nu_\beta t^{\alpha\beta} \quad (49)$$

و

$$t'^{\mu\nu\rho} = \Lambda^\mu_\alpha \Lambda^\nu_\beta \Lambda^\rho_\gamma t^{\alpha\beta\gamma}. \quad (50)$$

این ها نمایش هایی بودند که به صورت سیستماتیک یافته نشده اند. از بخش قبلی ما اکنون همه نمایش های گروه لورنتز را در اختیار داریم.

^۲vector

^۳co-vector

^۴این اصطلاح خیلی کم استفاده می شود. معمولا جای اندیس که بالا یا پایین باشد مشخص می کند که با بردار سر و کار داریم یا هم-بردار. بنابراین همه را بردار می نامیم.

این نمایش ها با دو شاخص نیمه صحیح (j, j') مشخص می شوند. اگر نمایش اسپین j از $su(2)$ را با D_j نمایش دهیم، آنگاه معنای آنچه که یافته ایم این است که نمایش (j, j') از جبر لورنتز به صورت زیر است:

$$D_{(j,j')}(A_k) = D_j(A_k) \otimes I, \quad D_{(j,j')}(B_k) = I \otimes D_{j'}(B_k). \quad (51)$$

در نتیجه خواهیم داشت:

$$D_{(j,j')}(J_k) = D_j(A_k) \otimes I + I \otimes D_{j'}(B_k), \quad D_{(j,j')}(K_k) = -i D_j(A_k) \otimes I + i I \otimes D_{j'}(B_k), \quad (52)$$

بعد این نمایش ها نیز برابر است با $(2j+1) \times (2j'+1)$. موجوداتی را که تحت نمایش $D_{(j,j')}$ تبدیل می شوند می توان با $\Psi_{m,m'}$ نشان داد که در آن $j \leq m \leq j$ و $j' \leq m' \leq j'$.

از این به بعد با دانستن ضمنی اینکه در باره چه نمایشی صحبت می کنیم، از نوشتن نماد $D_{(j,j')}$ صرف نظر می کنیم و رابطه (53) را به صورت ساده زیر می نویسیم:

$$J_k \longrightarrow D_j(A_k) \otimes I + I \otimes D_{j'}(B_k), \quad K_k \longrightarrow -i D_j(A_k) \otimes I + i I \otimes D_{j'}(B_k), \quad (53)$$

■ نمایش یک بعدی $(0, 0)$

ساده ترین نمایش، نمایش یک بعدی $(0, 0)$ است که در آن

$$J_k \longrightarrow 0, \quad K_k \longrightarrow 0, \quad (54)$$

که در آن منظور از نماد $\longrightarrow$ این است که ماتریس J_k توسط ماتریس 0 نمایش داده می شود. این نمایش طبعاً یک بعدی است و در نتیجه هر عضو گروه لورنتز به صورت زیر نمایش داده می شود:

$$\Lambda \longrightarrow 1. \quad (55)$$

این نمایش روی میدان ها اثر زیر را دارد:

$$\phi'(x') = \phi(x). \quad (56)$$

یعنی میدان های اسکالر تحت این نوع نمایش تبدیل می شوند. دو نمایش ساده بعدی به ترتیب نمایش های $(0, \frac{1}{2})$ و $(\frac{1}{2}, 0)$ هستند.

■ نمایش دوبعدی بعدی $(\frac{1}{2}, 0)$

در نمایش $(\frac{1}{2}, 0)$ داریم:

$$A_i \longrightarrow \frac{1}{2}\sigma_i \otimes 1 = \frac{1}{2}\sigma_i, \quad B_i \longrightarrow I \otimes 0 = 0 \quad (57)$$

و در نتیجه

$$J_k \longrightarrow \frac{1}{2}\sigma_k, \quad K_k \longrightarrow \frac{1}{2}\sigma_k. \quad (58)$$

در این نمایش عناصر گروه لورنتز به صورت ماتریس های زیر نمایش داده می شوند:

$$\Lambda(\theta, \epsilon) \longrightarrow e^{(\epsilon+i\theta)\cdot\sigma} \quad (59)$$

■ نمایش دوبعدی $(0, \frac{1}{2})$

در این نمایش داریم:

$$A_i \longrightarrow 0 \otimes I = 0, \quad B_i \longrightarrow 1 \otimes \frac{1}{2}\sigma_i = \frac{1}{2}\sigma_i, \quad (60)$$

و در نتیجه

$$J_k \longrightarrow \frac{1}{2}\sigma_k, \quad K_k \longrightarrow -\frac{1}{2}\sigma_k, \quad (61)$$

و در نتیجه

$$\Lambda(\theta, \epsilon) \longrightarrow e^{(-\epsilon+i\theta)\cdot\sigma}. \quad (62)$$

■ نمایش چهاربعدی $(\frac{1}{2}, \frac{1}{2})$

در نمایشی مثل $(\frac{1}{2}, \frac{1}{2})$ که چهاربعدی است داریم:

$$J_k \longrightarrow \sigma_k \otimes I + I \otimes \sigma_k, \quad K_k \longrightarrow -i\sigma_k \otimes I + iI \otimes \sigma_k, \quad (63)$$

و در نتیجه

$$\Lambda(\theta, \epsilon) \longrightarrow e^{(\theta-i\epsilon)\cdot(\sigma \otimes I) + (\theta+i\epsilon)\cdot(I \otimes \sigma)} = e^{(\theta-i\epsilon)\cdot\sigma} \otimes e^{(\theta+i\epsilon)\cdot\sigma} \quad (64)$$